

Štátna environmentálna politika od vzniku Slovenskej republiky

20 rokov premien environmentu SR

V tomto roku uplynie dvadsať rokov od vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Za toto obdobie sa výrazne zmenilo aj jej životné prostredie, v ktorom ešte dodnes pretrvávajú environmentálne záťaž (inventarizáciou po okresoch bolo 255 potvrdených a 908 pravdepodobných). Dosiahnutím viacerých investičných, revitalizačných, regulačných, asanačných, organizačných, výchovných a ďalších dlhodobých, strednodobých a krátkodobých cieľov, vytýčených v roku 1993, ako aj množstva programových opatrení a projektov na ich realizáciu, sa na mnohých miestach zlepšil jeho stav, vrátane environmentálnej bezpečnosti, vhodnosti, využiteľnosti, únosnosti a estetiky. Na niektorých lokalitách sme však pripustili zastavanie plôch s najúrodnejšou pôdou, environmentálne nevhodnú výstavbu, skládovanie odpadu (dnes 117 riadených skládok), zanedbanie poľnohospodárskych areálov a pozemkov, holuby, následné šírenie erózie a zosuvov (19 104 z 21 190 registrovaných svahových deformácií), vznik tzv. hnedých plôch a podobne. Na jednej strane v rámci zlepšovania životného prostredia (šírenia dobra) za nemalé prostriedky budujeme environmentálnu infraštruktúru (čistiare odpadových vôd, verejné vodovody a kanalizáciu...), zalesňujeme, odstraňujeme environmentálne nedostatky, hrozby a škody, na druhej strane nedokážeme niekedy zabrániť vzniku ďalších (vplyvom nedbanlivosti, benevolencie, nerozumnosti, ziskuchtivosti...). V každom okrese by sme zrejme našli množstvo príkladov **zvýšenia environmentálnej kvality**, ale ešte stále aj **znečisťovania, ohrožovania a poškodzovania životného prostredia**. Pritom čelíme novým environmentálnym (tým aj ekonomickým a sociálnym) hrozbám (len zistené škody a náklady spôsobené povodňami nás za 10 rokov stáli 800 mil. eur), najmä nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy, ktorú donedávna mnohí podceňovali a nebrali vážne, a rastúcemu nedostatku zdrojov (vplyvom vyčerpania – neobnoviteľnosti ich zásob, neefektívneho využívania a nedostatočného uplatňovania možností ich obnoviteľnosti). Ich mrhanie na zbytočnú a neperspektívnu produkciu a spotrebu, často úplne nepotrebnú pre environmentálne podmienky existencie na primeranej úrovni života ľudí, bude sprevádzané nielen rastom cien, infláciou a sociálno-ekonomickými otrasmami, ale v prípade nahrádzania surovín plastmi a využívania stále väčšieho množstva rizikových chemických, fyzikálnych a biologických činiteľov do environmentu aj dopadmi na zdravie obyvateľstva. Streťujeme sa neraz aj s environmentálnou iracionalitou a neschopnosťou environmentálnej adaptácie, ktorá môže viesť ku kolapsu doterajších sociálno-ekonomických systémov už v štádiu pred vyčerpaním, napríklad svetových zásob ropy. Zmeny v environmentálnej kvalite SR odrzkadľujú aj v priebehu dvadsiatich rokov viackrát aktualizovaná **environmentálna regionalizácia** (1998, 2002, 2008, 2010), podľa ktorej dnes vyčleňujeme 7 regiónov so silne narušeným prostredím (zaťažených oblastí s narušeným a silne narušeným environmentom) na výmere asi 6 614 km² (13,5 % SR), 30 regiónov s mierne narušeným prostredím (8 381 km² = 17,1 % SR), vrátane 12 menších okrskov s narušeným alebo so silne narušeným prostredím, 23 regiónov s nenarušeným prostredím (environmentom vysokej a vyhovujúcej kvality) na 34 042 km² (69,4 % SR).

Životné prostredie SR (J. Klinda a kol., 2001)

20 rokov environmentálnych ústavných práv

Dlhodobým cieľom štátnej environmentálnej politiky je odstrániť silne narušené prostredie z regiónov a okrskov a zlepšovať environmentálnu kvalitu aj v regiónoch s narušeným prostredím. Takto zabezpečiť v realite ústavné právo každého na priaznivé životné prostredie, ktorý však má aj ústavnú povinnosť environment chrániť a zveľaďovať. Štát a všetky jeho orgány musia dbať o šetrné využívanie prírodných zdrojov, o ekologickú rovnováhu a o účinnú starostlivosť o životné prostredie, vrátane zabezpečenia ochrany určitých druhom voľne rastúcich rastlín a voľne žijúcich živočíchov. K tomu má

Foto: J. Klinda

20 rokov samostatnosti SR

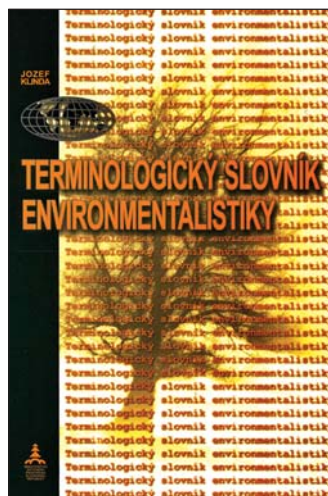
služiť aj dodržiavanie medzinárodných environmentálnych dohovorov a predpisov EÚ a SR. **Systém environmentálneho práva** dnes obsahuje (okrem desiatok medzinárodných dohovorov a nariadení EÚ) vyše 70 zákonov, z toho 34 úplne a 16 čiastočne v pôsobnosti **Ministerstva životného prostredia SR**. Toto ministerstvo, ktoré sa konštituovalo v roku 1990 a pod týmto názvom vzniklo v roku 1992, bolo za dvadsať rokov raz zrušené (nahrátka v roku 2010), tak ako aj samostatná miestna štátna správa starostlivosti o životné prostredie (v rokoch 1996 – 2003) a Štátny fond životného prostredia (2000). Už v bezproblémovom akceptovaní názvu „Environmentálny fond“, ktorý som ako pisateľ návrhu zákona č. 587/2004 Z. z. do neho uviedol, vidieť v priebehu niekoľkých rokov postupné cielavedomé **presadzovanie environmentálnej terminológie, environmentalizmu a environmentalistiky** do reality dnes už s pochopením.

20 rokov presadzovania environmentalizmu a environmentálnej terminológie

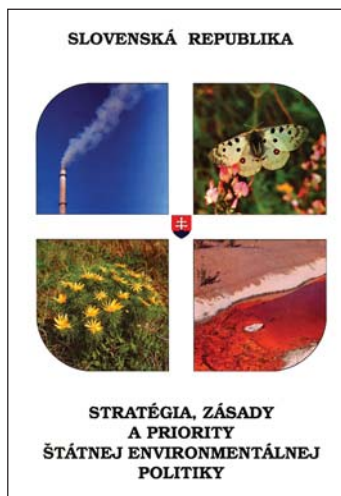
Kým pred dvadsiatimi rokmi sa od slova **environment** (životné prostredie) podarilo odvodiť a zaviesť do jazyka (aj slovníkov) len málo slov, v súčasnosti už aj skratka (predpona) ENVIRO prenikla všade do spoločenského života (nielen na stránkach Enviromagazínu, počas festivalu Envirofilm...), aj keď mnohí jej ešte neprirpisujú existenčný význam. **Environmentálne nevyhnutnosti** berú ako úplnú samozrejmosť a nevedomujú si ani vlastnú závislosť na životnom prostredí, ktoré vytvára základné biologické podmienky pre ich život a život všetkých ostatných organizmov. Pri každodenných starostiach a radoostiach, v podstate zameraných na **zabezpečenie environmentálnych podmienok** (teda prírodných, ekonomických, sociálnych a kultúrnych podmienok poskytovaných životným prostredím v interiéroch i exteriéroch), túto závislosť vnímajú len v krízových a kritických environmentálnych situáciách, väčšina až na hranici života a smrti. Akoby životné prostredie nebolo aj vo výrobných halách, v dopravných prostriedkoch, obchodoch, úradoch, kultúrnych zariadeniach, domácnostiach, školách, nemocniciach, na športoviskách a podobne. To, že životné prostredie je všade okolo nás (tvorí naše okolie, od globálneho cez európske, slovenské, krajské, okresné, obecné až po environment jednotlivca) a umožňuje nám žiť, by sa malo vstiepiť do povedomia všetkých ľudí a následne do spôsobu ich života. Treba si pritom uvedomiť, že každý človek (pracovitý i lenivý, veriaci i neveriaci, mladý i starý, dobrý i zlý...) predstavuje súčasť environmentu (prvok envirosystému) a sám tvorí „okolie“ (preto dokonca aj kriminalitu možno uviesť ako súčasť environmentálnej nebezpečnosti). Obavy z „environmentalizmu“ sú teda úplne neopodstatnené a predstavujú iba súčasť ľudskej neznalosti až hlúposti. Nejde totiž ani o náboženstvo, ani o akúsi zvrátenú ideológiu. **Environmentalizmus** ako svetonázor vedie len k pochopeniu potreby rešpektovania environmentu a vedenia takého spôsobu života, ktorý nelikviduje podmienky jeho ďalšej existencie (teda len slušného žitia/bytia každej fyzickej alebo právnickej osoby), a tým aj človeka na Zemi. Táto všeobecne platná poučka (enviroaxióma) tvorí ideovú podstatu **environmentálneho vzdelávania a výchovy**, bez rozlišovania ľudí na envirointelektuálov a envirohlupákov. Nedostatok doterajšieho poznania stavu,

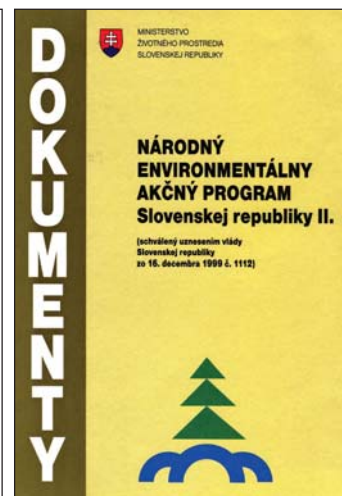
Príručka environmentalistu
(J. Klinda a kol. 2002)

Terminologický slovník environmentalistiky
(J. Klinda 2000, 764 s.)

SŠEP (J. Klinda a kol. 1993)

NEAP II. (J. Klinda a kol. 1999)

vývoja, možností a únosnosti nášho spoločného environmentu totiž ohrozuje všetkých bez výnimky. Zvyšovaním počtu ľudí sa tento relatívne znižuje a ich vplyvom sa môže zmeniť na anenvironment (neenvironment) – neživotné prostredie. Určitý pokrok v environmentálnej osvete zaznamenávame aj v tom, že sa už dnes nikto nepozastavuje pri používaní „enviroslov“. Nachádzame ich v zákonoch, stratégiách, koncepciách, programoch, projektoch, učebniciach, reklamách, novinách, reláciách, politických a iných vystúpeniach. Viac-menej všade, a to je dobre. Pred dvadsiatimi rokmi tak ešte nebolo a aj môj prvý návrh na zriadenie Slovenskej environmentálnej agentúry (SEA) z roku 1992 bol všetkými hlasmi porady vedenia MŽP SR zamietnutý. Musel som ju premenovať na Slovenskú agentúru životného prostredia (1993), čo na jej pôsobnosti a významnosti nič nemení. Dnes by sa nad SEA už asi nikto nepozastavil (*podrobnejšie uvedené v mimoriadnom čísle Enviromagazínu o SAŽP, ročník 8/2003*). Stala sa dôstojným partnerom Európskej environmentálnej agentúry v Kodani i environmentálnych agentúr v ďalších štátoch, pričom preukázala svoju opodstatnenosť tak, ako aj o tri roky staršia Slovenská inšpekcia životného prostredia (1990).

Svet biodiverzity 4. – 15. mája 1998 na Slovensku, pri pulte Klaus Töpfer

20 rokov Stratégie štátnej environmentálnej politiky

Dobudovanie uvedených dvoch prierezových enviroinštitúcií podporila aj dodnes platná *Stratégia štátnej environmentálnej politiky*, schválená všetkými hlasmi poslancov Národnej rady Slovenskej republiky uznesením č. 339 z 18. novembra 1993 (tiež uzneseniami vlády SR č. 619/1993, č. 894/1993 a č. 531/1994). Táto tiež dvadsaťročná stratégia (prvý raz už environmentálnej politiky) obsahovala 8 strategických opatrení ako orientáciu, 5 odvetvových priorít, 10 zásad, 33 dlhodobých – strategických cieľov, 59 strednodobých – koncepčných cieľov a 70 krátkodobých – programových cieľov (*podrobnejšie v Enviromagazínoch č. 6/2008 a č. 4 /2012; v úplnom znení J. Klinda a kol.: Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky. MŽP SR, Bratislava, 1993, 134 s.*). Okrem iného uviedla aj pôvodnú environmentálnu regionalizáciu SR ešte s 9 ohrozenými oblasťami a prvý Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability SR (v zmysle uznesenia vlády SR

č. 319/1992). Kým všeobecné nadčasové zásady, odvetvové priority a viaceré dlhodobé ciele z nej ostali v platnosti a zub času im neubral na aktuálnosti, väčšina koncepčných strednodobých a krátkodobých cieľov sa dosiahla a priebežne dopĺňala, najmä v *Národnom environmentálnom akčnom programe I.* (aj knižne vydaný NEAP I. obsahoval v 10 sektoroch 1 356 opatrení na realizáciu 76 cieľov schválených uznesením vlády SR č. 350/1996), v *Národnom environmentálnom akčnom programe II.* (aj knižne vydaný NEAP II. obsahoval v 10 sektoroch 824 opatrení na realizáciu 52 cieľov schválených uznesením vlády SR č. 1112/1999) a v *Národnom environmentálnom akčnom programe III.* (knižne nevydaný NEAP III. obsahoval 6 strategických priorít a 27 parciálnych priorít, 24 cieľov a 84 programových opatrení, schválených operatívnu poradou ministra životného prostredia uznesením z 18. septembra 2003 č. 54/B.3.). NEAP III. bol (po predchádzajúcom súhlase všetkých ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, krajských a okresných orgánov štátnej správy, samosprávnych krajov, ako aj Slovenskej akadémie vied a environmentálnych mimovládnych organizácií s celoslovenskou pôsobnosťou) predložený v roku 2004 aj Úradu vlády SR a zaradený do programu rokovania vlády SR a tesne pred ním stiahnutý (dvanásťročné tzv. Zlaté obdobie rozvoja environmentalistiky a enviroeufórie sa postupne končilo). Jeho šesť strategických priorít, ktoré sa zamerali na ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu ovzdušia, odpadové hospodárstvo, staré environmentálne záťaž, ochranu prírody a krajiny, ochranu a racionálne využívanie prírodných zdrojov, bolo neskôr doplnených o ďalšiu strategickú prioritu – environmentálnu výchovu a vzdelávanie, ktorú už predtým rozvinula osobitná (vydaná) Koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania, schválená uznesením vlády SR č. 846/1997, a potvrdilo veľdielo – Atlas krajiny SR (2002, 344 s.).

20 rokov od uzákonenia trvalo udržateľného rozvoja

V dobe prípravy a schvaľovania *Stratégie štátnej environmentálnej politiky* (SŠEP) sa na Slovensku uzákonil trvalo udržateľný rozvoj a samotná SŠEP sa po 10 rokoch existencie sčasti aktualizovala v komplexnej rozvojovej stratégii – *Národnej stratégii trvalo udržateľného rozvoja* (NSTUR, najmä v jej environmentálnej časti), schválenej

Slovensko na Samite Zeme v Johannesburgu 2002

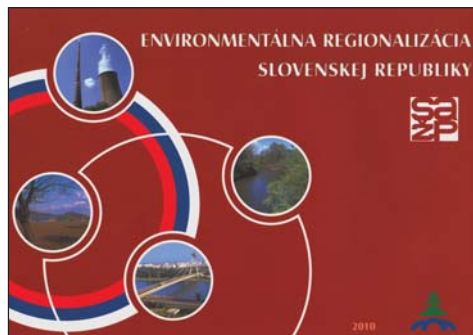

Agenda 21 a TUR (J. Klinda ed. 2009, vrátane NSTUR, 848 s.)

a inštitucionálnych). Na SŠEP a NSTUR nadviazal Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR (APTUR I., ktorý vytýčil 14 hlavných cieľov a opatrenia na ich realizáciu, schválený uznesením vlády SR č. 574/2005. Pribudlo aj viacero parciálnych (sektorových) koncepcných a programových dokumentov, z ktorých časť nikto nere realizoval alebo sa nahradili ďalšími, tiež „zapadnutými prachom“ (pritom dobré stratégie a koncepcie treba v prvom rade realizovať a nie pro forma každú chvíľu meniť a „ukladať do šuflíka“). Počas dvadsiatich rokov za úspechmi nasledovali neúspechy a opačne; rozvojové trvalo neudržateľné trendy striedali prejavy environmentálnej stagnácie, profanácie až úpadku, o čom svedčí množstvo faktov na všetkých úrovniach. Dokonca, keď paradoxne starostlivosť o životné prostredie prestala byť prioritou Ministerstva životného prostredia SR, bolo toto ministerstvo načas zrušené.

20 rokov od začlenenia SR do medzinárodnej environmentálnej politiky

Na prelome tisícročia sa SR dokonca stala aj členom Komisie OSN pre trvalo udržateľný rozvoj (CSD) a predsedala Riadiacej rade Environmentálneho programu OSN (UNEP). Už v roku 1993 napríklad pristúpila k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy a k Dohovoru o biologickej diverzite (v roku 1998 dokonca zorganizovala celosvetovú konferenciu jeho zmluvných strán v Bratislave), schválila Stratégiu a koncepciu rozvoja lesníctva na Slovensku a Zásady štátnej lesníckej politiky na Slovensku (uznesenia vlády SR č. 8 a č. 9/1993), ako aj Program odpadového hospodárstva SR (uznesenie vlády SR č. 500/1993) a návrh realizácie environmentálneho monitorovacieho a informačného systému SR (uznesenie vlády SR č. 619/1993) atď. Následne za dvadsať rokov SR pristúpila k väčšine svetových a európskych environmentálnych dohovorov a 7 lokalít SR sa stalo súčasťou svetového dedičstva. K zaujímavostiam na svetovom

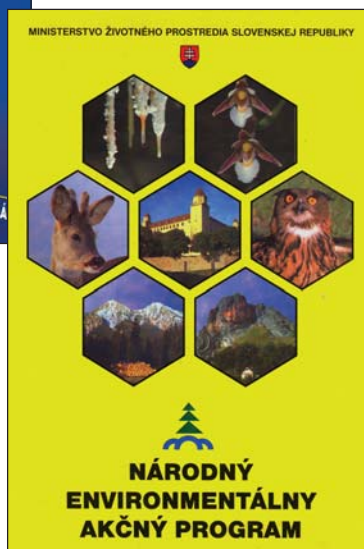

Aktualizovaná environmentálna regionalizácia SR (P. Bohuš – J. Klinda a kol. 2000)

uznesením Národnej rady SR č. 1989/2002 (predtým uznesením vlády SR č. 978/2001). NSTUR obsahuje 16 princípov, 40 kritérií, 10 integrovaných cieľov, 28 strategických cieľov a 236 opatrení (úplné znenie v J. Klinda ed.: Agenda 21 a trvalo udržateľný rozvoj. MŽP SR, Bratislava, 2009, 848 s.). Jej prijatí predchádzalo uznesenie vlády SR č. 655/1997 k návrhu uplatňovania Agendy 21 a vyhodnocovania ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja v SR (ekonomických, sociálnych, environmentálnych

Mimoriadne číslo Enviromagazínu k Samitu Zeme 2002 (SAŽP)

Obálka slovenského NEAP I. zaujala v OSN Nitina Desai (J. Klinda a kol. 1997)

fóre tiež patrí, že obálky série oficiálnych publikácií a brožúr OSN, vydaných k Samitu Zeme 2002 v Johannesburgu, sa inšpirovali motívom a grafikou obálky slovenskej environmentálnej publikácie Národný environmentálny akčný program/National Environmental Action Programme (presnejšie úplne ju prevzali), odovzdanej s vysvetlením jej symboliky (usilovnosti včiel a ich pohľadu na objekty a javy v ekosystémoch Zeme, znázornených v plástovom tvare kvetu) na prijatí v roku 1997 u vtedajšej „šedej eminencie“ pre ekonomiku a sociálne veci OSN v New Yorku, Nitina Desai. Tomuto šéfovi DESA OSN, ktorý sa neskoršie stal organizátorom a generálnym tajomníkom spomenutého samitu, sa táto idea natoľko zapáčila, že neváhal s jej ďalším šírením, pričom sa prejavil aj ako pragmatik a racionálny ekonóm (škoda len, že ani v jednej z prezentovaných publikácií OSN neuviedol zdroj, resp. krajinu pôvodu myšlienky a grafiky – Slovensko). V čase, keď prevzal Nitin Desai podnetnú slovenskú publikáciu (NEAP I.), vláda SR uznesením č. 903/1997 schválila už II. Koncepciu územného rozvoja Slovenska z „kuchyne“ MŽP SR (obdobne I. KURS uznesením č. 1124/1994), zohľadňujúcu aj cezhraničné aspekty, aby neskoršie v rozpore so SŠEP vyčlenila územné plánovanie a stavebný poriadok ako hlavné nástroje environmentálnej politiky z pôsobnosti rezortu životného prostredia. Negatívne možno vnímať aj zrušenie Rady vlády SR pre trvalo udržateľný rozvoj, v rozpore s uzneseniami vlády SR č. 846/1997 a č. 1112/1999, aj likvidáciu siete stredísk environmentálnej výchovy SAŽP a eliminovanie niektorých ďalších úspechov, dosiahnutých splnením vládnych opatrení na realizáciu štátnej environmentálnej politiky ešte pred jej krízou v nedávnom období, poznačené hrubým utilitarizmom. Napriek tomu sa však environmentálna politika stala neodmysliteľnou súčasťou každého programového vyhlásenia vlády SR alebo jeho aktualizácie. Po schválení uznesenia vlády SR zo 17. augusta 1993 č. 559 k

návrhu na uzatvorenie Európskej dohody o pridružení SR k Európskym spoločenstvám (predtým uznesenia vlády SR z 22. júna 1993 č. 439 k návrhu na parafovanie jej textu), a najmä po prijatí SR do Európskej únie v roku 2004, Slovensko preukázalo, že je neodmysliteľnou súčasťou jej životného prostredia a vynakladá značné

A Framework for Action on Biodiversity and Ecosystem Management

The WEHAB Working Group August 2002

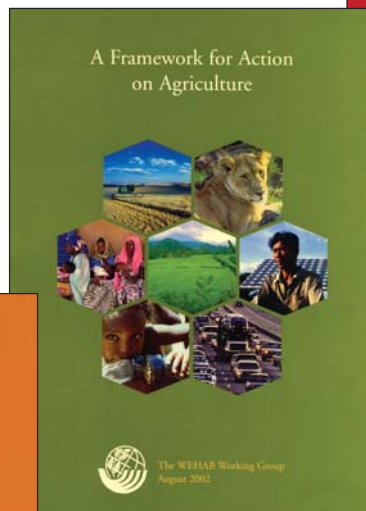
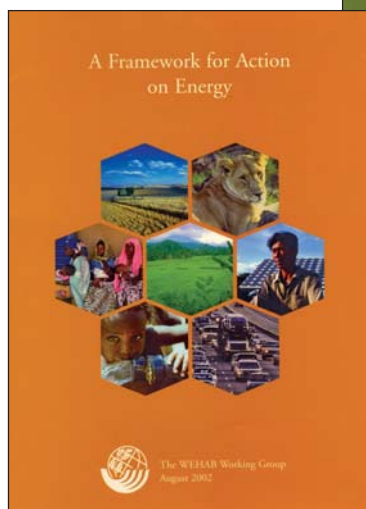
Zo SR prevzatá symbolika a grafika na obálkach dokumentov OSN pre Samit Zeme 2002 (DESA OSN 2002)

úsilie na realizáciu spoločnej environmentálnej politiky (od roku 2013 podľa 7. Environmentálneho akčného programu EÚ). K tomu vedie aj Integrovaná aproximačná stratégia v kapitole Životné prostredie, schválená uznesením vlády SR č. 1138/2001, ako aj množstvo nariadení, smerníc a ďalších predpisov EÚ, transponovaných do systému environmentálneho práva SR. K zlepšovaniu životného prostredia na Slovensku prispieva aj Operačný program Životné prostredie na roky 2007 – 2013, schválený Európskou komisiou 8. novembra 2007 (podrobnejšie R. Klinda a kol.: Operačný program Životné prostredie pre zlepšenie stavu environmentu Slovenska. Enviromagazín č. 2/2008, s. 8 – 13).

Po 20 rokoch nová koncepcia starostlivosti o životné prostredie

V súčasnosti MŽP SR pripravuje druhý Operačný program Životné prostredie na roky 2014 – 2020, pre ktorý sa vypracoval návrh novej koncepcie štátnej environmentálnej politiky pod názvom Orientácia, zásady, priority a hlavné úlohy starostlivosti o životné prostredie SR na roky 2014 – 2020, ktorý schválila porada vedenia MŽP SR uznesením č. 62

z 28. marca 2013. Tento dokument vyhodnocuje v generalizovanej podobe environmentálnu situáciu v SR v globálnom a európskom kontexte a jej vývoj za dvadsať rokov, uvádza medzinárodné a národné východiská starostlivosti o životné prostredie, ako aj prijaté a pripravované prierezové, sektorové a podporné koncepcie dokumenty (stratégie, koncepcie, programy a plány), vrátane tých, ktoré sú súčasťou tzv. pilierov (ekonomického, sociálneho a environmentálneho) trvalo udržateľného rozvoja. Tieto piliere pragmaticky ako rovnocenné dodnes kladie vedľa seba, avšak v realite všetky biologické, sociálno-ekonomické, kultúrne a, žiaľ, i neekultúrne aktivity sú len obsahom „environmentálneho kotla“ – prejavmi hmoty a energie vo vnútri environmentálneho systému na jeho rôznych úrovniach (v predstave akoby naplnených lievikov alebo nádob rovnakého tvaru, avšak rozličnej veľkosti, vkladných do seba a umiestnených do planetárneho neživotného prostredia). Neuvedomujeme si, že ešte obrazne aj „rozdeľovanie peňazí do obálok v rodinách“ (väčších finančných zdrojoch v štátoch a na svete) sa deje v ich environmente a aj tie „obálky“ s ich obsahom a jeho využitím sú len súčasťou rodinného až globálneho životného prostredia a vplývajú na jeho zmeny (investície na Mesiaci a na Marse nás natoľko netrápia a pokladáme ich v bežnom živote za úplne marginálne). **Koncepcia starostlivosti o životné prostredie SR z 28. marca 2013**, okrem ôsmich hlavných smerov a desiatich zásad štátnej environmentálnej politiky uvádza pre výber a hierarchizáciu **strednodobých cieľov – hlavných úloh na roky 2014 – 2020 týchto päť kritérií:**

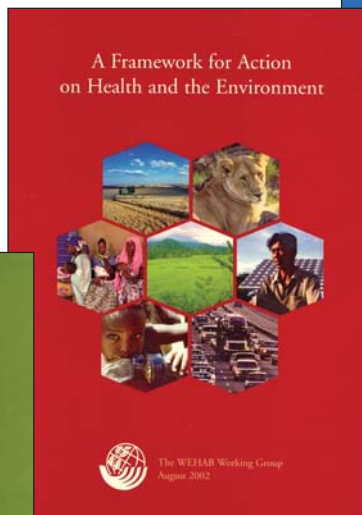
- výrazne zlepšiť stav životného prostredia, jeho zložiek a tiež celkového systému starostlivosti o toto prostredie ako súčasti meniacej sa environmentálnej situácie v Európe a vo svete, najmä účinnnejšou prevenciou, efektívnym využívaním zdrojov a inováciou, spoločným úsilím všetkých zainteresovaných inštitúcií (partner-

stvom), zvyšovaním environmentálneho povedomia spoločnosti, zameraním a maximálne možným zvýšením investícií na elimináciu konkrétnych páčivých environmentálnych problémov, obmedzujúcich aj rozvoj sociálno-ekonomických odvetví a regiónov;

- splniť všetky environmentálne záväzky SR stanovené v Zmluve o pristúpení k EÚ (environmentálne acquis) s osobitným zreteľom na ochranu a racionálne využívanie vôd, znižovanie emisií a zlepšenie stavu odpadového hospodárstva;
- dosiahnuť spoločné strategické a koncepcie ciele EÚ, vyplývajúce najmä zo Stratégie Európa 2020 (2010), Obnovenej stratégie trvalo udržateľného rozvoja EÚ (2006) a z navrhovaného 7. environmentálneho akčného programu EÚ (2013);
- zabezpečiť dôslednejšie uplatňovanie environmentálneho práva a realizáciu hlavných cieľov a úloh z parciálnych environmentálnych koncepcií EÚ a SR, vedúcich najrýchlejšie k zlepšeniu stavu zložiek životného prostredia a zafarbených oblastí, využívania zdrojov a adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy; monitorovanie a vyhodnocovanie účinnosti dosiahnutých výsledkov a plnenia hlavných úloh;
- vytvoriť lepšie východiskové podmienky na zlepšovanie životného prostredia, budovanie vedomostnej spoločnosti a zabezpečovanie trvalo udržateľného rozvoja a zeleného rastu v SR a EÚ do roku 2050 a pre zvyšok 21. storočia.

V samotnej koncepcijnej časti tento dokument stanovuje celkovo 85 hlavných úloh (cieľov a opatrení) pre týchto sedem odvetvových priorit:

1. ochrana a racionálne využívanie vôd a integrovaný environmentálny manažment povodí (s 8 hlavnými úlohami);

2. adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy a protipovodňová ochrana (s 11 hlavnými úlohami);
3. ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy, zavádzanie nízkouhlíkových a environmentálne vhodných technológií (so 17 hlavnými úlohami);

4. minimalizácia, zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu, efektívne využívanie zdrojov a rozvoj zelenej ekonomiky (so 14 hlavnými úlohami);
5. starostlivosť o biologickú diverzitu, prírodné dedičstvo a o krajinu (s 11 hlavnými úlohami);
6. ochrana a racionálne využívanie horninového prostredia, odstraňovanie osobitných environmentálnych rizík a environmentálnych záťaží (so 6 hlavnými úlohami);
7. podpora environmentálnej výchovy, vzdelávania, vedy, výskumu a vývoja, environmentálneho monitoringu a informatiky a dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky (s 18 hlavnými úlohami).

Pri určovaní hlavných úloh sa zohľadnili aj viaceré odporúčania OECD, uvedené v hodnotiacich **prehľadoch OECD o environmentálnej výkonnosti SR** (z rokov 2002 a 2011, vydaných OECD a MŽP SR ako samostatné publikácie). Väčšina hlavných úloh sa orientuje na podporu rozvoja environmentalistiky a odstránenie parciálnych nedostatkov, resp. pretrvávajúcich problémov environmentálnej situácie v SR. Túto už dvadsať rokov každoročne analyzujú **správy o stave životného prostredia SR**, vydávané a zverejňované MŽP SR a SAŽP (od roku 1993 ide dodnes celkovo o 4 888 strán, v zmysle čl. 45 Ústavy SR a zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov, informujúcich odbornú i laickú verejnosť o stave životného prostredia a stave starostlivosti o životné prostredie ako cieľavedomej ľudskej činnosti v SR). Verme, že ďalšie správy budú prinášať len objektívne informácie o zlepšovaní životného prostredia na Slovensku, tak z odvetvového, ako aj z regionálneho hľadiska, a environmentalizmus sa čoskoro stane neoddeliteľnou súčasťou nášho myslenia i spôsobu života a rozvoj environmentalistiky skutočne trvalou realitou. V prospech nás všetkých a našich potomkov.

RNDr. Jozef Klinda

Druhé hodnotenie environmentálnej výkonnosti SR (OECD 2011)